

دوفصلنامه راهبردهای نوین تربیت معلمان

سال چهارم، شماره ۵، بهار و تابستان ۱۳۹۷، ۱۶۰ - ۱۴۱

فهم خود- پژوهی به عنوان یک روش تحقیق برای معلمان و مدرسان تربیت معلم

آناستاز با ساماراس و آنه فریبزه^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۵/۵

ترجمه از: مرتضی بازدار قمچی قبه^۲*

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۱/۲۸

چکیده: در این مقاله، نویسنده خود پژوهی را به عنوان یکی از روش‌های تحقیق معلمان و مدرسان تربیت معلم معرفی می‌کند که می‌تواند در توسعه حرفه‌ای آن‌ها، نقش مهمی ایفا کند. این مقاله از طریق بررسی سیر شکل‌گیری و تحول خودپژوهی، ضمن ارائه تعاریف مختلف برای آن از دید صاحب‌نظران، تفاوت خودپژوهی با کنش‌پژوهی، ویژگی‌های خودپژوهی و چگونگی انجام یک پژوهش خودپژوهی را بررسی می‌کند. یکی از ویژگی‌های جالب خودپژوهی، برخورداری از ماهیت متضاد است. برای مثال، از یک طرف، خودپژوهی روشی برای مطالعه فرد است، در عین حال، محققان این حوزه ادعا می‌کنند که این مطالعه، باید براساس همکاری با دیگران انجام گیرد. بحث اصلی در این مقاله این است که محققان خودپژوهی، تجارب خویش را به عنوان یک منبع اصلی پژوهشی در نظر می‌گیرند و «خود» را در میدان عمل، به قصد بازسازی باورها و شیوه‌های عمل، محور اصلی مسأله پژوهشی قرار می‌دهند. کلیدواژه‌ها: خودپژوهی، تأمل بر خود، معلمان، مدرسان تربیت معلم.

کلیدواژه‌ها: دانشجو-معلم، دوره تربیت معلم، تئوری اجتماعی- فرهنگی

۱. اطلاعات کتاب‌شناختی مقاله:

Anastasia P. Samaras and Anne R. Freese , (2009) Looking Back and Looking Forward: An Historical Overview of the Self-Study School. In Cynthia A. Lassonde, Sally Galman, Clare Kosnik, Self-Study Research Methodologies for Teacher Educators, (pp 2-19) Rotterdam, The Netherlands: Sense Publishers.

m_bazdar@sbu.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری دانشگاه شهید بهشتی تهران (نویسنده مسئول)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تلخیص و ترجمه / فهم خود- پژوهی به عنوان یک روش تحقیق برای ...

شیوه‌های تدریس خویش انجام دادند (لابوسکی ۱، ۱۹۹۴؛ راسل و مانبی ۲، ۱۹۹۲؛ زیکنر و لیستون ۳، ۱۹۸۷).

عمل فکورانه

پژوهش در حوزه تأمل و عمل فکورانه تأثیر زیادی بر خودپژوهی داشته است. تأکید بر عمل فکورانه و توسعه آن، به انجام مجموعه‌ای از تحقیقاتی منجر گردید که معلمان را به عنوان پژوهشگر در حیطه فعالیت خویش قلمداد کردند (کوکران، اسمیت، ۱۹۹۳). محققان به این نتیجه رسیدند که معلمان می‌توانند از طریق تأمل بر عمل خویش، تدریس خود را بررسی کنند (شاوون ۴، ۱۹۸۷؛ زیکنر و لیستون، ۱۹۹۶). محققان دانشگاهی از اواخر ۱۹۸۰ زندگی‌نامه شخصی، تاریخچه زندگی و پژوهش روایتی را، جهت فهم بهتر عمل خود به کار بردند (بلاخ و گیتلین ۵، ۱۹۹۵؛ کانلی و کلاندنن ۶، ۱۹۹۰). این رویکردهای پژوهشی، در مجموع، پایه‌های لازم را برای معلمان و مدرسان فراهم می‌کنند تا روش‌های مشابه را به صورت نظام‌مند جهت مطالعه عمل خویش، به کار ببرند. معلمان به واسطه تأمل بر عمل خویش و نقد آن، می‌توانند آگاهانه و خلاقانه در جهت رشد و توسعه خود در حوزه تدریس و دیگر مهارت‌ها گام بردارند (زیکنر، ۱۹۹۹).

کنش پژوهی

کنش پژوهی نیز تأثیر زیادی در مطالعات خودپژوهی داشته است و به عنوان یکی از ابزارهای مفید در خودپژوهی به شمار می‌رود؛ زیرا امکان تحقیق نظام‌مند در مورد تدریس افراد را فراهم می‌کند (فیلدمن و همکاران ۷، ۲۰۰۴). کار و کمیس ۸ (۱۹۸۶) کنش پژوهی را به عنوان روشی روشی نظام‌مند برای حل مسأله معرفی کردند. معلمان و مدرسان با این هدف در کنش پژوهی

1. LaBoskey
2. Russell & Munby
3. Zeichner & Liston
4. Schön
5. Bullough & Gitlin
6. Connelly & Clandinin
7. Feldman et al
8. Carr and Kemmis

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

خویش را به عنوان یک منبع اصلی پژوهشی در نظر می‌گیرند و «خود» را در میدان عمل، به قصد بازسازی باورها و شیوه‌های عمل، محور اصلی مسأله پژوهشی قرار می‌دهند (فیلدمن، ۲۰۰۲: ۹۷۱). کنش پژوهی به جای بررسی این مسأله که «معلم کیست؟»، بیشتر بر این مسأله تأکید می‌کند که «معلم چه کاری انجام می‌دهد؟». تفاوت دیگر بین آن‌ها در این است که، خودپژوهی بر بهبود هر دو سطح حرفه‌ای و شخصی تأکید می‌کند. خودپژوهی براساس فرآیندهای شخصی تأمل و پژوهش شکل می‌گیرد. خودپژوهی فعالیتی انفرادی نیست، بلکه برای ایجاد فهم جدید، از طریق گفتگو و تعامل و نیز جهت افزایش اعتبار یافته‌ها، نیازمند همکاری است. نهایتاً خودپژوهی به بازسازی و بازتعریف نقش معلمی منجر می‌شود.

شکل‌گیری روش خودپژوهی

در اوایل دهه ۱۹۹۰، خودپژوهی به عنوان یکی از حوزه‌های پژوهشی مطرح شد (لوگران^۱، ۲۰۰۴). اولین گام در توسعه خودپژوهی در جلسه انجمن تحقیقات آموزشی آمریکا در سال ۱۹۹۲ برداشته شد، که شامل تعدادی کارگروه از پیشگامان حوزه خودپژوهی در گروه‌های مختلف، از جمله گروه آریزونا (گابلفویل^۲، ۱۹۹۲؛ همیلتون^۳، ۱۹۹۲؛ پنیگار^۴، ۱۹۹۲؛ پلاسییر^۵، ۱۹۹۲) بود. در این جلسه هم‌چنین، راسل (۱۹۹۲) اثر خود را با عنوان «به همراه داشتن آینه»^۶ ارائه نمود: مدرسان تربیت معلم نسبت به تدریس خود، تأمل و تفکر می‌کنند. افراد حاضر در این جلسه مسایل و سؤالاتی را در حوزه تربیت معلم مطرح کردند که بیشتر سؤالات درمورد این مسایل بود: چالش‌های شخصی و حرفه‌ای معلمان، تناسب و هماهنگی باورهای معلم با شیوه‌های تدریس، و ماهیت یادگیری در فرایند تدریس و آموزش (لوگران، ۲۰۰۴). این جلسه محققان زیادی را از حوزه‌های مختلف مانند پژوهش معلم، عمل فکورانه و کنش پژوهی جذب کرد. در سال ۱۹۹۳ این جلسه به خودپژوهی معلمان و شیوه‌های رایج در تربیت معلم اختصاص یافت، که یک گام مهمی برای رسمی‌تر کردن حوزه خودپژوهی

1. Loughran
2. Guilfoyle
3. Hamilton
4. Pinnegar
5. Placier
6. Holding up the mirror

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تلخیص و ترجمه / فهم خود- پژوهی به عنوان یک روش تحقیق برای ...

سؤالات و مسایل متعددی را مطرح کردند و به بحث و تبادل نظر پرداخته و در نتیجه، نظرات و دیدگاه‌های خود را در مورد تدریس و شیوه‌های رایج در تربیت معلم بازسازی کردند.

این کنفرانس‌ها و متعاقب آن کتاب راهنمای خودپژوهی (لوگران و همکاران، ۲۰۰۴) زمینه را برای رشد و تکامل آن به عنوان یک حوزه پژوهشی از اوایل دهه ۱۹۹۰ فراهم نمودند. این کتاب راهنما، مجموعه کاملی از تحقیقات انجام شده در زمینه خودپژوهی را شامل می‌شود. علاوه بر آن، در سال ۲۰۰۵ مجله بین‌المللی خودپژوهی در حوزه تربیت معلم منتشر شد. انتشار این مجله و کتاب راهنما، نقش زیادی در توسعه و رشد خودپژوهی در فرآیند تدریس و آموزش داشته و باعث شدند که توجه بسیاری از علاقه‌مندان و محققان به این حوزه جلب شود (ساماراس و فریزه، ۲۰۰۶). هدف خودپژوهی، ترکیب دو حوزه است: یکی، حوزه تحقیقات علمی در زمینه آموزش (تحقیقات آموزشی) و دیگری از حوزه عمل (کورتاژن^۱، ۱۰۰:۱۹۹۵). خودپژوهی هرچند از حوزه‌های نسبتاً جدید پژوهشی به‌شمار می‌رود؛ اما به سرعت رشد کرده و در حال تکامل است. افزایش تحقیقات با کیفیت بالایی که به وسیله محققان این حوزه انجام شده است، باعث شده که این روش در سال‌های اخیر بتواند مشروعیت لازم و جایگاه مناسبی را در بین محققان دانشگاهی پیدا کند. تنها هفت سال بعد از اولین جلسه انجمن تحقیقات آموزشی آمریکا که در آن خودپژوهی برای اولین بار مطرح گردید، زیکنر ادعا کرد که ظهور خودپژوهی در جنبش تربیت معلم در سال ۱۹۹۰، مهم‌ترین توسعه در زمینه پژوهش در تربیت معلم، تا به این زمان بوده است (زیکنر، ۱۹۹۹: ۸).

ماهیت خودپژوهی

در خودپژوهی نیز همانند دیگر حوزه‌های جدید تحقیقاتی، تلاش برای درک مشترک، در سال‌های اولیه شکل‌گیری و تکامل، مشهود بوده است. متخصصان این حوزه، درباره ماهیت آن تأمل کرده‌اند و در تلاشند تا مشخص کنند که این روش چه مواردی را شامل می‌شود؛ چه عوامل و ویژگی‌هایی، این روش را از روش‌های دیگر تحقیق متمایز می‌کند. در این بخش، توسعه زبان و

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مطالعه، باید براساس همکاری با دیگران انجام گیرد. همکاران در قالب گروهی، در آن گمارده شوند تا دیدگاه‌های متنوع جهت بازطراحی و نیز افزایش اعتبار آن فراهم شود (لابوسکی ۲۰۰۴، لوگران، ۲۰۰۷). مک نیف و وایتهد^۱ (۲۰۰۶) وجود گروه همکاران و اعتبار بخشی را مورد تأکید قرار می‌دهند. بلاخ، پینیجر^۲ (۲۰۰۱) و وایتهد (۲۰۰۴) نشان می‌دهند که محققان خودپژوهی، باید با همکاران خود در بررسی داده‌ها و تفاسیر آن‌ها جهت افزایش اعتبار و پایایی نتایج حاصل از خودپژوهی، تعهد عمیقی برقرار کنند. در حالی که اعتبار در روش‌های پژوهش متداول مبتنی بر شواهد تجربی، تعمیم‌پذیری و نقد حرفه‌ای است، اما اعتبار در خودپژوهی شامل اشتراک- گذاری، وجود نمونه‌های چالش برانگیز از شیوه‌های تدریس است (لابوسکی، ۲۰۰۶: ۲۵۲). دیدگاه‌های متعدد و متنوع، اعتبار یافته‌ها را در خودپژوهی افزایش می‌دهد (لوگران و نورتفیلد^۳، ۱۹۹۸). ما دریافتیم که اگرچه خودپژوهی عبارت است از یک نوع تلاش درون فردی^۴ جهت درک عمل خویش، اما هم‌زمان نوعی ارتباط بین فردی است، که برای افراد این امکان را فراهم می‌سازد که در حوزه‌ها و جوامع مختلف یادگیری، مشارکت و فعالیت کنند و با یکدیگر تعامل و گفتگو کرده، در نهایت به درک درستی از یک کار مشترک، دست یابند (ساماراس و فرییز، ۲۰۰۶: ۵۱).

ماهیت پست مدرنی خودپژوهی

خودپژوهی به دلیل غیرخطی بودن آن و نیز به دلیل نتایج غیرقابل پیش‌بینی آن، ماهیتی پست مدرنیسمی دارد (ویلکاکس و همکاران^۵، ۲۰۰۴). کوکران - اسمیت و لایتل (۲۰۰۴: ۶۰۷)^۶ معتقدند که محققان خودپژوهی نشان داده‌اند که براساس این مفروضه پست‌مدرنی در این حوزه فعالیت می‌کنند که «خود» هرگز از فرآیند تحقیق و عمل آموزش جدا نمی‌شود. خودپژوهی ادعا نمی‌کند که حقیقت را به خوبی می‌شناسد، اما هموار به دنبال درک آن است. پینیجر و همیلتون (۲۰۰۷) از طریق هستی‌شناختی، فرآیند تجزیه و تحلیل را بررسی می‌کنند و معتقدند که

1. McNiff & Whitehead
2. Bullough and Pinnegar
3. Northfield
4. intrapersonal
5. Wilcox et al
6. Lytle

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تعریف خودپژوهی

با نگاهی به گذشته، به خاطر می‌آوریم که در سال ۱۹۹۸، در کنفرانسی که اولین بار شرکت کردیم، با شنیدن عنوان سخنرانی و موضوع ارائه آن خوشحال شدیم و به موضوع آن یعنی خودپژوهی علاقمند شدیم اما در عین حال تعریف دقیقی برای این موضوع ارائه نشد. در آن زمان ضمن اشتراک‌گذاری کارها، پرسش‌ها و دغدغه‌های مبنی بر نبود یک تعریف جامع، آشکارا مورد بحث قرار گرفت (فرییزه ۱۹۹۹؛ ساماراس، ۱۹۹۸). در ادامه فعالان و محققان این حوزه، به دنبال پاسخ به این سؤال بودند که خودپژوهی را براساس عمل، هدف و نقش آن‌ها چگونه می‌توان تعریف کرد؟

تعریف خودپژوهی براساس نقش

خودپژوهی از مرجع شخصی محکمی برخوردار است، که شامل مطالعه «خود» و یا «مطالعه به وسیله خود» است. بایرد^۱ (۲۰۰۴: ۱۴۴۵) تفاسیر متعدد «خود» را در خودپژوهی مورد توجه قرار داد و با تجزیه و تحلیل انواع تحقیقات، خودپژوهی را در کانون توجه خویش قرار داد و انواع برداشت‌ها از «خود» را در آن بررسی کرد؛ از جمله «خود در تدریس»، «خود به عنوان یک معلم»، «خود به عنوان پژوهشگر تدریس من»، «خود به عنوان پژوهشگر تربیت معلم» و «خود به عنوان پژوهشگر خودپژوهی». همیلتون و همکاران (۱۹۹۸: ۲۳۶)، خودپژوهی را به عنوان مطالعه خود یک-شخص، اعمال و ایده‌های فرد تعریف کردند. خودپژوهی هم‌چنین شامل یک نگاه متفکرانه به متون خوانده شده، تجارب کسب شده، افراد شناخته شده و ایده‌های در نظر گرفته شده است. همیلتون و همکاران به این نتیجه رسیدند، که یک بررسی انتقادی حضور «خود» در هردو ابعاد مطالعه و نیز در پدیده مورد مطالعه، محور اصلی خودپژوهی را تشکیل می‌دهد (همان منبع: ۲۴۰).

1. Baird

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

علاوه بر آن، تعدادی از روش‌های خودپژوهی وجود دارند که ممکن است بر روی یک موضوع خاصی تمرکز کنند. یک نمونه در این مورد، خودپژوهی با استفاده از سابقه یا تاریخچه شخصی است که در آن معلمان به قصد ساخت و یا اصلاح هویت حرفه‌ای، این مسأله را بررسی می‌کنند که آن‌ها به عنوان یک معلم چه کسانی هستند و چه خصوصیتی دارند (ساماراس و همکاران^۱، ۲۰۰۴). مثال دیگر، کنش‌پژوهی مبتنی بر خودپژوهی است، که به موجب آن معلمان در کلاس درس یک تحقیق حرفه‌ای قابل کنترل را انجام می‌دهند که آن‌ها را قادر می‌سازد تا راهبردهای به کار رفته در کلاس درس و اقدامات لازم برای ایجاد تغییرات لازم را مطالعه و بررسی کنند و خودشان را به عنوان یک معلم حرفه‌ای بشناسند (ساماراس و همکاران، ۲۰۰۵). صرف نظر از نوع روش به کار رفته و اهداف خودپژوهی، محقق (معلم پژوهشگر) با به کارگیری این روش، با حمایت همکاران، اقدامات خود را بررسی می‌کند و آن‌ها را در محیط آموزشی وسیع‌تر ارزیابی و اصلاح می‌کند.

لابوسکی (۲۰۰۴) بر اهداف سیاسی و اخلاقی خودپژوهی تأکید و آن‌ها را به عنوان یک کار ارزشی و اخلاقی معرفی می‌کند. هم‌چنین مدرسان تربیت معلم، خودپژوهی را در جهت پرسش از وضعیت موجود برنامه‌های آموزشی و نیز نقش آن‌ها (مدرسان) در پداگوژی تربیت معلم، به کار می‌برند (ساماراس، ۲۰۰۲ و لوگران، ۲۰۰۶).

در این جا باید این مسأله را متذکر شویم که علی‌رغم این که، خودپژوهی در نهایت به رشد، اصلاح و بازسازی منجر می‌شود، اما نمی‌توان یک روش خاص را به عنوان الگویی برای خودپژوهی شناسایی کرد؛ بلکه خودپژوهی به لحاظ روش‌شناختی و متناسب با اهدافش، از روش‌های مختلفی بهره می‌گیرد (لوگران، ۲۰۰۴: ۱۷).

هم‌چنین ارائه یک تعریف ثابت برای خودپژوهی شاید غیرممکن باشد و یا این که تعریف ارائه شده مطلوب و مورد قبول همه نباشد. بلاخ و پینیچر (۲۰۰۴) ادعا می‌کنند که ماهیت خودپژوهی و تعاریف متعدد آن، زمینه لازم برای یک بحث جامع و مستمر در مورد ویژگی‌های آن فراهم می‌کند.

1. Samaras, Hicks, & Garvey Berger

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- Baird, J. (2004). Interpreting the what, why, and how of self-study in teaching and teacher education. In J. J. Loughran, M. L. Hamilton, V. K. LaBoskey, & T. Russell (Eds.), *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (Vol. 2, pp. 1442–1481). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Barnes, D. (1998). Forward: Looking forward: The concluding remarks at the Castle conference. In M. L. Hamilton, with S. Pinnegar, T. Russell, J. Loughran, & V. LaBoskey (Eds.), *Reconceptualizing teaching practice: Self-study in teacher education* (pp. ix–xiv). London: Falmer Press.
- Beck, C., Freese, A. R., & Kosnik, C. (2004). The preservice practicum: Learning through self-study in a professional setting. In J. J. Loughran, M. L. Hamilton, V. K. LaBoskey, & T. Russell (Eds.), *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (Vol. 2, pp. 1259–1293). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Bullough, R. V., Jr., & Gitlin, A. (1995). *Becoming a student of teaching: Methodologies for exploring self and school context*. New York: Garland Publishing.
- Bullough, R. V., Jr., & Pinnegar, S. (2001). Guidelines for quality in autobiographical forms of selfstudy research. *Educational Researcher*, 30 (3), 13–21.
- Bullough, R. V., Jr., & Pinnegar, S. (2004). Thinking about the thinking about self-study: An analysis of eight chapters. In J. J. Loughran, M. L. Hamilton, V. K. LaBoskey, & T. Russell (Eds.), *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (Vol. 1, pp. 313–342). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Carr, W., & Kemmis, S. (1986). *Becoming critical: Education, knowledge and action research*. London: Falmer Press.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- Feldman, A. (2003). Validity and quality in self-study. *Educational Researcher*, 32 (3), 26–28.
- Feldman, A., Paugh, P., & Mills, G. (2004). Self-study through action research. In J. Loughran, M. L. Hamilton, V. K. LaBoskey, & J. Russell (Eds.), *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (Vol. 2, pp. 943–977). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Fitzgerald, L. M., Heston, M., & Tidwell, D. (Eds.). (2006). *Collaboration and community: Pushing boundaries through self-study. Proceedings of the sixth international conference on self-study of teacher education practices, Herstmonceux Castle, East Sussex, England*. Cedar Falls, IA:
- Freese, A. R. (1999). The role of reflection on preservice teachers' development in the context of a professional development school. *Teaching and Teacher Education*, 15 (8), 895–910.
- Freese, A. R., & Strong, A. P. (2008). Establishing a learning community as a site to explore our multicultural selves. In A. P. Samaras, A. R. Freese, C. Kosnik, & C. Beck (Eds.), *Learning communities In practice* (pp. 103–116). Dordrecht: Springer Press.
- Guilfoyle, K. (1992, April). *Communicating with students: The impact of interactive dialogue journals on the thinking and teaching of a teacher educator*. Paper presented at the annual meeting of the American Education Research Association, San Francisco.
- Hamilton, M. L. (1992, April). *Making public the private voice of a teacher educator*. Paper presented at the annual meeting of the American Education Research Association, San Francisco.
- Hamilton, M. L., & Pinnegar, S. (1998). Preface. In M. L. Hamilton, S. Pinnegar, T. Russell, J. Loughran, & V. K. LaBoskey (Eds.), *Reconceptualizing teaching practice: Self-study in teacher education* (p. viii). London: Falmer Press.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (Vol. 2, pp. 1169–1184). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- LaBoskey, V. K. (2006). The fragile strengths of self-study: Making bold claims and clear connections. In P. Aubusson & S. Schuck (Eds.), *Teaching learning and development: The mirror maze* (pp. 251–262). Dordrecht: Springer.
- Lighthall, F. F. (2004). Fundamental features and approaches of the s-step enterprise. In J. J. Loughran, M. L. Hamilton, V. K. LaBoskey, & T. Russell (Eds.), *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (Vol. 1, pp. 193–245). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Loughran, J. (2004a). A history and context of self-study of teaching and teacher education practices. In J. J. Loughran, M. L. Hamilton, V. K. LaBoskey, & T. Russell (Eds.), *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (Vol. 1, pp. 7–39). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Loughran, J. (2004b). Informing practice. Developing knowledge of teaching about teaching. In D. L. Tidwell, L. M. Fitzgerald, & M. L. Heston (Eds.), *Journeys of hope: Risking self-study in a diverse world. Proceedings of the fifth international conference of the self-study of teacher education practices, Herstmonceux Castle, East Sussex, England* (pp. 186–189). Cedar Falls, IA: University of Northern Iowa.
- Loughran, J. (2006). *Developing a pedagogy of teacher education*. London: Routledge.
- Loughran, J. (2007). Researching teacher education practices: Responding to the challenges, demands, and expectations of self-study. *Journal of Teacher Education*, 58 (1), 12–20.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی